

Linguistic Processes in the Translation of English Maximizers into Thai

กระบวนการทางภาษาศาสตร์ในการแปลคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุด จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

Suparak Techacharoenrungrueang

ศุภรักษ์ เตชะเจริญรุ่งเรือง

Faculty of Humanities, Chiang Mai University, Thailand

Maliwan Bunsorn*

มลิวาลย์ บุณยสอน

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of
Technology Tawan-ok Chakrabongse Bhuvanarth
Campus, Thailand

Corresponding author*

e-mail: maliwan_bu@rmutto.ac.th

Received 07-05-2022

Revised 25-08-2022

Accepted 01-09-2022

Abstract

Objectives: The objective of this research article is to analyze the linguistic processes in the translation of English maximizers into Thai.

Methods: The data were collected from speech utterances comprising three maximizers, i.e. absolutely (107 occurrences), completely (117 occurrences), and totally (63 occurrences), in the online English-Thai parallel concordance program provided by Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.

Results: It was found that the English maximizers were translated into Thai by 1) lexical processes including words denoting such concepts as FLUID IN A CONTAINER, TRUTH AND CERTAINTY, NEGATIVE EXPERIENCES, HABIT/REPETITION and FORCE, and restricted intensifiers; and 2) morpho-syntactic processes including phonological reduplication, semantic repetition, resultatives, and final particles. The research results align with the findings from previous literature. It is worth noting that most translated expressions are grounded by both metaphor and metonymy. The latter plays a crucial part in understanding Thai intensifiers, where previous studies claimed that such intensifiers are grounded by metaphor. This study also discusses the meanings of Thai intensifiers from a cognitive linguistic perspective, hence yielding explanations regarding the cognitive system of native Thai speakers through intensification in language.

Application of this study: The linguistic processes in the translation of English maximizers into Thai will shed light on the concepts of intensification through translation. The study can also serve as a case study for teaching linguistics and translation.

Keywords: linguistic processes, maximizers, metaphor, metonymy, translation

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการทางภาษาศาสตร์ในการแปลคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

วิธีการศึกษา: ทำการเก็บข้อมูลจากถ้อยคำต้นฉบับภาษาอังกฤษที่ประกอบด้วยคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุด 3 คำ ได้แก่ *absolutely* (ปรากฏ 107 ครั้ง), *completely* (ปรากฏ 117 ครั้ง) และ *totally* (ปรากฏ 63 ครั้ง) จากคลังข้อมูลคู่ขนานภาษาอังกฤษ-ภาษาไทยของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการศึกษา: ผลการศึกษพบกระบวนการทางภาษาศาสตร์ 2 กระบวนการหลักจากการถ่ายทอดความหมายและรูปภาษาของคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดดังกล่าว คือ 1) กระบวนการทางคำศัพท์ ได้แก่ คำแสดงมโนทัศน์ของเหลวในภาชนะ คำแสดงมโนทัศน์ความจริงแท้แน่นอน คำแสดงมโนทัศน์ประสบการณ์เชิงลบ คำแสดงมโนทัศน์แรง คำแสดงมโนทัศน์เกี่ยวกับนิสัยและการทำซ้ำ และคำเน้นย้ำจำกัดการปรากฏร่วม และ 2) กระบวนการทางไวยากรณ์ คำและวากยสัมพันธ์ ได้แก่ การซ้ำรูปเสียง การซ้อนความหมาย โครงสร้างแสดงการบอกผล และการใช้อนุภาคลงท้าย ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้า นอกจากนั้น ถ้อยคำภาษาไทยที่แปลออกมาส่วนใหญ่สะท้อนความหมายเชิงอุปลักษณ์และนามนัยเอาไว้ ทั้งนี้กระบวนการคิดเชิงนามนัยถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำ ความเข้าใจรูปภาษาแสดงการเน้นย้ำในภาษาไทย ซึ่งงานวิจัยก่อนหน้านี้อาจมีลักษณะเป็นอุปลักษณ์ งานวิจัยนี้

จึงอภิปรายปรากฏการณ์ทางความหมายของถ้อยคำที่แปลเป็นภาษาไทยตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริธานเพื่อทำความเข้าใจระบบปริธานของผู้ใช้ภาษาไทยผ่านกระบวนการเน้นย้ำ

การประยุกต์ใช้: กระบวนการทางภาษาศาสตร์ในการแปลคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยจะช่วยให้เข้าใจมิติเกี่ยวกับการเน้นย้ำผ่านการแปล และงานวิจัยนี้สามารถนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาสำหรับการเรียนการสอนภาษาศาสตร์กับการแปลด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ: กระบวนการทางภาษาศาสตร์ คำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุด อุปถัมภ์ นามนัย การแปล

บทนำ

คำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุด (maximizers) จัดเป็นคำเน้นย้ำ (intensifiers) ประเภทหนึ่งที่พบในภาษาอังกฤษ โดยรูปภาษาส่วนใหญ่เป็นกริยาวิเศษณ์แสดงการเน้นย้ำ (intensifying adverbs) (Eriksson, 2013) ทั้งนี้ Quirk et al. (1985) จัดคำประเภทดังกล่าวไว้ในกลุ่มคำเน้นย้ำเพิ่มระดับ (amplifiers) ตัวอย่างคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุด ในภาษาอังกฤษ ได้แก่ *absolutely, completely, entirely, extremely, fully, perfectly, thoroughly, totally, utterly* และ *altogether* ส่วนในเชิงความหมาย เป็นการเบี่ยงเบนคุณลักษณะ (deviation) จากศูนย์กลางหรือระดับอ้างอิง (neutrality or reference point) ไปสู่ระดับที่สูงกว่าปกติ เพื่อบ่งชี้ทัศนคติหรือมุมมองของผู้ใช้ภาษาต่อคุณลักษณะหรือการกระทำต่าง ๆ (Seiler, 1991 : 53) ส่วนในเชิงหน้าที่การสื่อสาร คำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดใช้แสดงจุดสนใจ (attention) ในการพูดและการเขียน ใช้เน้นย้ำเจตนา (intention) ของถ้อยคำ หรือ ใช้แสดงอารมณ์ความรู้สึกที่เกินจริง (exaggeration) (Wachter, 2012) คำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดจึงทำหน้าที่มากกว่าการอ้างถึง (referential) โดยครอบคลุมการประเมินเชิงอัตวิสัย (subjective evaluation) ของสิ่งที่ผู้พูดกล่าวออกมา ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของกระบวนการเน้นย้ำ (intensification) (Costa, 2017) การใช้คำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดจึงแตกต่างกันไปตามความนิยมใช้ บริบท สถานการณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ทั้งนี้ความหมายและหน้าที่ของคำเน้นย้ำเหล่านี้มักจะแสดงออกมาเมื่อปรากฏร่วมกับคำเนื้อหา (content words) เช่น กริยา คุณศัพท์ และกริยาวิเศษณ์ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตเกี่ยวกับการถ่ายทอดความหมาย และรูปภาษาจากการแปลคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุด ในคลังข้อมูลคู่ขนานภาษาอังกฤษ-ภาษาไทย (English-Thai parallel concordance) ของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เช่น คำว่า *totally* ซึ่งปรากฏร่วมกับคุณศัพท์ *crazy* แสดงอารมณ์ความรู้สึกเชิงลบต่อสิ่งที่เกิดขึ้น แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า *ช่าง...สิ้นดี* ถ้อยคำดังกล่าวสะท้อนมิติหนึ่งเกี่ยวกับนิสัยและการทำซ้ำ (HABIT/REPETITION) จากคำว่า *ช่าง* และมิติหนึ่งเกี่ยวกับการสูญเสียสัมปชัญญะ (MADNESS/DEATH) จากคำว่า *สิ้นดี* ที่นำมาใช้เน้นย้ำ โดยปรากฏในตำแหน่งหน้าและหลังคำว่า *บ้าบอ* ซึ่งเป็นส่วนหลัก (head) และเป็นการซ้ำเสียงบางส่วน (partial reduplication) ตัวอย่างที่ (1) แสดงให้เห็นรูปภาษาแสดงการเน้นย้ำที่หลากหลายในภาษาไทย

(1) อังกฤษ: *I think it is **totally** crazy what they are doing.*

ไทย: *ผมคิดว่าสิ่งที่พวกนั้นทำอยู่**ช่าง**บ้าบอ**สิ้นดี***

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาถ้อยคำภาษาไทยที่แปลมาจากคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดในภาษาอังกฤษตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริธานเพื่ออภิปรายร่วมกับข้อค้นพบจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่ศึกษาการแปลคำเน้นย้ำ *very, so* และ *really* เป็นภาษาไทย (Poonlarp, 2009) โดยกระบวนการทางภาษาศาสตร์ที่พบในงานวิจัยนี้อาจเป็นแนวทางเพิ่มเติมสำหรับการถ่ายทอดความหมายเชิงอารมณ์ความรู้สึกจากการแปลคำเน้นย้ำ

วัตถุประสงค์การศึกษา

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการทางภาษาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการแปลคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดในภาษาอังกฤษที่มีความถี่สูงจำนวน 3 คำ ได้แก่ *absolutely, completely* และ *totally* เป็นภาษาไทย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ประกอบด้วยคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดซึ่งพบในภาษาอังกฤษและแตกต่างจากรูปภาษาแสดงการเน้นย้ำในภาษาไทย การแปลคำเน้นย้ำซึ่งพบกระบวนการทางภาษาศาสตร์ที่หลากหลายจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ รวมถึงอุปสรรคและนามนัยในทางภาษาศาสตร์ปริชานซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางความหมายเบื้องหลังถ้อยคำแสดงการเน้นย้ำในภาษาไทย

1. คำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุด

คำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดเป็นเครื่องมือทางภาษาสำหรับเพิ่มหรือลดระดับของคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ และส่วนใหญ่มักอยู่ในรูปคุณศัพท์และกริยาวิเศษณ์ Quirk et al. (1985) จัดคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุด ในภาษาอังกฤษเป็นกริยาวิเศษณ์แสดงระดับ (degree adverbs) และเป็นประเภทย่อยของกลุ่มคำเน้นย้ำแสดงการขยายระดับ (amplifiers) ซึ่งประกอบด้วยคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุด เช่น *absolutely*, *completely* หรือ *entirely* และคำเน้นย้ำขยายระดับ (boosters) เช่น *very*, *so*, *really* หรือ *terribly* แต่เดิมคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดแตกต่างจากคำเน้นย้ำขยายระดับเพราะมักปรากฏร่วมกับคุณลักษณะที่ไม่แสดงระดับ (non-scalar) เช่น *perfect*, *unique* และ *worthless* ส่วนคำเน้นย้ำขยายระดับมักปรากฏร่วมกับคุณลักษณะแสดงระดับ (scalar) มากกว่า แต่เท่าที่สังเกตจากคลังข้อมูลภาษา ใช้จริงกลับพบว่าสามารถปรากฏร่วมกับคุณลักษณะแสดงระดับได้ เช่น *absolutely delicious* คำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดส่วนใหญ่ยังสามารถละหรือแทนที่ด้วยกริยาวิเศษณ์แสดงระดับตัวอื่นได้เนื่องจากไม่ได้มีความหมายเนื้อหาชัดเจน (content) เมื่อเทียบกับความหมายเชิงหน้าที่ไวยากรณ์ (function) ที่ชัดเจนกว่า (Athannasiadou, 2007) เช่น *absolutely* สามารถใช้เน้นย้ำ (emphasis) หรือแสดงความมั่นใจ (certainty) ซึ่งเป็นการบ่งชี้ทัศนภาวะ (modality) (De Klerk, 2005)

ปัจจุบันมีการวิเคราะห์คำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดในภาษาอังกฤษด้วยรูปแบบวิธีที่หลากหลาย แต่มักศึกษาพร้อมกับคำเน้นย้ำประเภทอื่น ๆ เช่น การศึกษาโดยอิงจากคลังข้อมูลภาษา (corpus-based studies) (Alsharr, 2017; De Klerk, 2005; Kennedy, 2003; Xiao & Tao, 2007) การศึกษาในเชิงข้ามสมัย (diachronic) และกระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ในภาษาอังกฤษ (grammaticalization) (McManus, 2012) การศึกษาเชิงเปรียบเทียบต่างระหว่างภาษา (contrastive studies) (Eriksson, 2014; Pintarić & Frlita, 2014) การศึกษาคำเน้นย้ำ *way*, *thoroughly* และ *overly* ด้วยแนวคิดภาพร่าง (image schema) ตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน (cognitive linguistics) (King, 2016)

ในภาษาไทยไม่ได้จัดประเภทของคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดไว้ในฐานะกริยาวิเศษณ์แสดงระดับดังเช่น ในภาษาอังกฤษ แต่มีถ้อยคำที่พอเทียบเคียงได้ ได้แก่ รูปแสดงขั้นสูงสุด (superlatives) เช่น *ที่สุด* เป็น*ที่สุด* หรือวลีที่ส่วนหลักเป็นคำว่า *อย่าง* เช่น *อย่างสมบูรณ์* หรือคำว่า *โดย* เช่น *โดยทั้งหมด* เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มีการจัดประเภทของคำเน้นย้ำในภาษาไทยที่หลากหลาย เช่น Iwasaki & Ingkaphirom (2005) เสนอคำศัพท์แสดงการเน้นย้ำ และการซ้ำคำบางส่วนแบบเปลี่ยนวรรณยุกต์ (emphatic reduplication) Haas (1946) พบคำเน้นย้ำจำกัดการปรากฏร่วม (restricted intensifiers) ตลอดจนคำเน้นย้ำในภาษาพูดทั่ว ๆ ไปเช่นกัน Kullavanijaya (1997) เสนอกลไกทางภาษาในการเน้นย้ำความหมายของหน่วยกริยาในภาษาไทย (verb intensifier devices) ได้แก่ กลไกการลากเสียงยาวที่สระ (vowel lengthening device) กลไกทางวิธานหน่วยคำ (morphological device) ได้แก่ การซ้ำรูป (reduplication) และการเติมปัจจัย (suffix) ที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาอังกฤษ ตลอดจนกลไกการขยายด้วยคำกริยาวิเศษณ์ (modifying adverbial device) การใช้คู่คำความหมายเหมือน การแสดงลักษณะเหตุการณ์ที่เป็นไปไม่ได้ การแสดงความไม่สามารถทำอะไรบางอย่าง และการใช้สำนวนเชิงอุปสรรค และ Yuttapongtada (2017) ศึกษาพัฒนาการทางความหมายของคำเน้นย้ำจากคำไม่สุภาพ (impolite words) จากคลังข้อมูลภาษา

2. การแปลคำเน้นย้ำ

การแปลเป็นการถ่ายทอดตัวบทจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งโดยคงเค้าความหมายเดิมเอาไว้ และผู้แปลต้องมีความรู้ทั้งสองภาษาเป็นอย่างดี ทั้งนี้การถ่ายทอดตัวบทต้นฉบับไปสู่ฉบับแปลจึงต้องใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด ทั้งการถ่ายทอด

ความหมาย (meaning) วจนลีลา (style) และโครงสร้าง (form/structure) ของหน่วยภาษาต่าง ๆ หรือเรียกกันว่าสมมูลภาพ (equivalence) นอกจากนั้น Larson (1998 : 179) มองว่าความท้าทายในการแปลประการหนึ่ง คือ การหาคำมาเทียบเคียงเพื่อถ่ายทอดมโนทัศน์ที่อาจไม่เป็นที่รู้จักของผู้ใช้ภาษาในฉบับแปลเพราะภาษาที่มีความซับซ้อนทางความหมาย เมื่อต้องถ่ายทอดความหมายเหล่านี้ อาจเกิดความยุ่งยาก ภาษายังเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดและมุมมองของคนในวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ การแปลจึงเป็นการถ่ายทอดทั้งความหมายของคำ (lexical meaning, semantic content) และความหมายตามบริบท (contextual meaning, pragmatic content)

ปัจจุบันมีการศึกษาการแปลคำเน้นย้ำจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยและจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเพื่อสื่อความหมายเชิงอารมณ์ความรู้สึกโดยมุ่งเน้นทั้งความหมายของคำและความหมายตามบริบท Poonlarp (2009) ศึกษาการถ่ายทอดความหมายเชิงอารมณ์ความรู้สึกในการแปลคำเน้นย้ำในภาษาอังกฤษจำนวน 3 คำ ได้แก่ *very*, *so* และ *really* เป็นภาษาไทย และพบกระบวนการทางภาษาศาสตร์เบื้องหลังการแปลคำเน้นย้ำดังนี้ (1) กระบวนการทางคำศัพท์ (lexical processes) ได้แก่ คำเน้นย้ำจำกัดการปรากฏรวม เช่น *แดงกว่า* (แปลจาก *very red*) คำเน้นย้ำไม่จำกัดการปรากฏรวม (non-restricted intensifiers) ทั้งแบบตามขนบภาษาทั่วไป (conventionalized intensifiers) เช่น การแปล *very* หรือ *so* เป็นคำว่า *มาก* และไม่ตามขนบภาษาทั่วไป (non-conventionalized intensifiers) เช่น *สุดเซ็กซี่* (แปลจาก *very sexy*) และการใช้รูปบ่งชี้ (deictics) เช่น *โทรมาแต่เช้าอย่างนี้* (แปลจาก *called so early*) (2) กระบวนการทางวิทยาหน่วยคำ-วากยสัมพันธ์-สัทวิทยา (morpho-syntactico-phonological processes) ได้แก่ การซ้ำรูปเสียง (formal repetition) เช่น *เสแสร้งมากกกกก* (แปลจาก *soooooo fake*) และการซ้อนความหมาย (semantic repetition) เช่น *เลียดเย็นหยุ่* (แปลจาก *very cruel*) การใช้โครงสร้างปฏิเสธ (negative constructions) เช่น *เธอแทบไม่ได้พูดอะไรเลย* (แปลจาก *she said very little*) และการใช้โครงสร้างผสม (combinatory structures) จากการนำกระบวนการต่าง ๆ มาใช้ร่วมกัน และ (3) กระบวนการทางด้านสัทวิทยาในคำลงท้าย (phonological processes in the final particles) เช่น *เป็นความคิดที่ดีทีเดียวละ* (แปลจาก *I think that's a very good idea*)

นอกจากนั้น ในกระบวนการด้านคำศัพท์พบคำเน้นย้ำที่หลากหลายและแสดงอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (conceptual metaphor) ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางร่างกาย (bodily experiences) ได้แก่ ปริมาณ (QUANTITY) ขอบเขต (BOUNDARY AND BEYOND) ประสบการณ์การมองเห็นและกายสัมผัส (VISUAL AND PHYSICAL EXPERIENCE) ความจริงแท้แน่นอน (TRUTH, AUTHENTICITY AND CERTAINTY) และนิสัยและการทำซ้ำ (HABIT AND REPETITION) ทั้งนี้เป็นการทำความเข้าใจกระบวนการเน้นย้ำ (intensification) ซึ่งเป็นนามธรรมสูงด้วยมโนทัศน์ที่เป็นรูปธรรมชัดเจนกว่า และแสดงออกมาด้วยรูปภาษาที่หลากหลาย เช่น *very* สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำแสดงมโนทัศน์ขอบเขต เช่น *หล่อออก* (แปลจาก *very handsome*) หรือ *ดูเธอออกจะขมขื่น* (แปลจาก *she seemed very bitter*) งานวิจัยดังกล่าวยังได้วิเคราะห์ปัจจัยด้านบริบท (contextual factors) ได้แก่ ยุคสมัย ตัวละคร และประเภทของปริศนาด้วยเช่นกัน

Bunsorn & Poonlarp (2019) ศึกษาการแปลคำเน้นย้ำแสดงการเพิ่มระดับ (amplifiers) ในภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษจากตัวบทประเภทบันเทิงคดีจำนวน 8 เรื่อง โดยมุ่งวิเคราะห์การแปลคำว่า *มาก* และรูปแบบของคำดังกล่าวนี้ออกมาเป็นภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาพบว่ามีกระบวนการหลัก 2 ประการในการแปลดังนี้ (1) กระบวนการทางคำศัพท์จากการเทียบเคียงคำเน้นย้ำแสดงการเพิ่มระดับในภาษาอังกฤษ (target language amplifiers) เช่น *so smart* (แปลจาก *เก่งมาก*) การใช้คำศัพท์แฝงความหมายเชิงเน้นย้ำ (intensifying lexemes) เช่น *gorgeous* (แปลจาก *น่ารักมาก*) และคุณศัพท์แสดงการเน้นย้ำ (emphasizing adjectives) เช่น *I have great respect* (แปลจาก *ผมนับถือมาก*) และ (2) กระบวนการทางวากยสัมพันธ์ พบการใช้โครงสร้างขั้นกว่าและขั้นสูงสุด (comparatives and superlatives) เช่น *His personality helped his patient feel more secure* (แปลจาก *ซึ่งทำให้คนไข้ชอบอย่างมาก*) โครงสร้างอุทาน (exclamatory constructions) เช่น *How convenient!* (แปลจาก *อื้อตาย สะดวกมากจริง ๆ*) และโครงสร้างสื่อความหมายเชิงอุปลักษณ์ เช่น *Koon felt a knot in his stomach.* (แปลจาก *คุณนี่กายและกลั้วมาก*) งานวิจัยนี้ได้มุ่งอภิปรายระดับของความหมายแสดงอารมณ์ความรู้สึกจากการเลือกใช้ถ้อยคำภาษาแปลไว้ด้วยเช่นกัน

3. อุปลักษณ์และนามนัยในทางภาษาศาสตร์ปริชาน

อุปลักษณ์ตามความเข้าใจของคนทั่วไปเป็นการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งโดยอาศัยความคล้ายคลึงกัน (similarity) เพื่อแสดงภาพพจน์และสุนทรียะทางภาษา แต่ในทางภาษาศาสตร์ปริชานซึ่งมุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับการรู้คิดของมนุษย์ (cognition) อุปลักษณ์แท้จริงแล้วมีอยู่ทุกหนแห่ง ไม่เพียงแต่อยู่ในภาษาแต่อยู่ในความคิดและการกระทำจากการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป ไม่จำกัดเฉพาะภาษาวรรณกรรมหรือภาษาแสดงวาทศิลป์ Lakoff & Johnson (1980) เสนอแนวคิดอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบหรือทำความเข้าใจมโนทัศน์หนึ่งด้วยอีกมโนทัศน์หนึ่งอย่างเป็นระบบ โดยวงมโนทัศน์ต้นทาง (source domain) ที่มีความเป็นรูปธรรมและผูกโยงกับประสบการณ์ทางร่างกาย (bodily experience) สามารถเข้าใจได้ทันที เห็นภาพชัดเจน สามารถใช้ทำความเข้าใจมโนทัศน์ปลายทาง (target domain) ที่มีความเป็นนามธรรม เข้าใจยาก และมีความเป็นอภิปรัชญาสูง การจับคู่กันของทั้งสองวงมโนทัศน์สะท้อนให้เห็นจากรูปภาษาแสดงอุปลักษณ์ (metaphorical expressions, linguistic metaphors) ที่หลากหลาย เช่น *Is that the foundation for your theory? The theory needs more support. We need to construct a strong argument for that.* หรือ *The theory will stand or fall on the strength of that argument.* สะท้อนอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ THEORIES ARE BUILDINGS โดยประสบการณ์พื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้าง เช่น ฐาน การรองรับ ความแข็งแรง การก่อสร้าง และการพังทลาย นำมาใช้อธิบายประสบการณ์นามธรรมเกี่ยวกับความคิดทฤษฎีต่าง ๆ เช่น พื้นฐานความคิดทฤษฎี หลักฐานที่รองรับ ความหนักแน่นเชื่อถือได้ การประกอบสร้าง และการล้มล้างความคิดทฤษฎีตามลำดับ อุปลักษณ์จึงเป็นการเชื่อมโยงแบบข้ามวงมโนทัศน์ (cross-domain mapping)

ส่วนนามนัย (metonymy) ในทางภาษาศาสตร์ปริชานเป็นการทำความเข้าใจสิ่งหนึ่งด้วยอีกสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้งกันภายใต้วงมโนทัศน์เดียวกัน หรือเป็นการเชื่อมโยงคุณสมบัติต่าง ๆ ภายในวงมโนทัศน์เดียวกัน (within-domain mapping) ในลักษณะการแทนที่ (stand-for relation) (Lakoff & Johnson, 1980; Radden & Kövecses, 1999) โดยเกี่ยวข้องกับการใช้ลักษณะเด่นของสิ่งหนึ่งเพื่อเทียบแทนสิ่งหนึ่ง เช่น *He's reading Shakespeare.* เป็นการใช้นักประพันธ์แทนผลงานประพันธ์ Kövecses (2010) เสนอว่าการคิดเชิงนามนัยอาจมีลักษณะเป็นส่วนทั้งหมดใช้แทนส่วนย่อยหรือส่วนย่อยแทนส่วนทั้งหมด (WHOLE FOR PART; PART FOR WHOLE) เช่น การใช้คำว่า *aspirin* แทนยาแก้ปวดใด ๆ ถือเป็น ความสัมพันธ์แบบสมาชิกของประเภทหนึ่งใช้อ้างถึงประเภทนั้น (MEMBER OF A CATEGORY FOR THE CATEGORY) หรือส่วนย่อยหนึ่งใช้แทนอีกส่วนย่อยหนึ่ง (PART FOR PART) เช่น การใช้วลี *healthy complexion* ซึ่งปรากฏคำว่า *healthy* ที่หมายถึงสุขภาพดี (เหตุ) ไปใช้กับผิวที่มีสุขภาพดี (ผล) ในที่นี้หมายถึงถ้าสุขภาพดี สุขภาพผิวก็ดีด้วย เป็นความสัมพันธ์แบบเหตุไปสู่ผล (CAUSE FOR EFFECT)

จากการทบทวนวรรณกรรม ยังไม่พบการศึกษากการแปลคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ภาษาแปลจากคลังข้อมูลคู่ขนานภาษาอังกฤษ-ภาษาไทยและการวิเคราะห์ถ้อยคำภาษาแปลตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน

วิธีการศึกษา

1. การเก็บข้อมูล

การศึกษานี้เก็บข้อมูลจากคลังข้อมูลคู่ขนานภาษาอังกฤษ-ภาษาไทยของภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คลังข้อมูลนี้มีข้อมูลแปลที่รวบรวมจากนวนิยายแปลต่าง ๆ และส่วนหนึ่งมาจากข้อมูลภาษาแปลเฉพาะเรื่องที่ศึกษาวิจัย นอกจากนี้ยังมีข้อมูลภาษาแปลที่ได้จากตัวบทหลากหลายประเภทจาก ชุดข้อมูล scb-mt-en-th-2020 โดย บมจ.ธนาคารไทยพาณิชย์ได้บริจาคชุดข้อมูลนี้ให้แก่สาธารณะ และผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลเพื่อการศึกษาในงานวิจัยนี้เท่านั้น โดยเลือกเก็บเฉพาะข้อมูลถ้อยคำภาษาอังกฤษที่มีค่าความถี่ปรากฏสูง ได้แก่ *absolutely*, *completely* และ *totally* รวมทั้ง 287 ถ้อยคำเนื่องจากทั้ง 3 คำนี้สะท้อนการใช้ภาษาจริงและพบในตัวบทภาษาที่ไม่เป็นทางการ เช่น ภาษาพูดและวรรณกรรม บ่อยที่สุดในคลังข้อมูลภาษา (Alsharr, 2017; Kennedy, 2003) Allerton (1987) จัดทุกคำอยู่ในกลุ่มตัวขยายแสดงระดับสัมบูรณ์ (absolute)

degree modifiers) งานวิจัยนี้ยังคัดเลือกข้อมูลโดยไม่จำกัดประเภทตัวบท เพราะผู้วิจัยต้องการเห็นถ้อยคำภาษาแปลทั้งหมดที่เป็นไปได้เพื่อเน้นการวิเคราะห์เชิงภาษาศาสตร์ และผู้วิจัยได้คัดกรองเฉพาะคู่เทียบ (alignment) ที่ตรงกันทั้งในต้นฉบับและฉบับแปลเท่านั้น โครงสร้างภาษาที่เลือกมาวิเคราะห์ คือ คำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดที่ปรากฏร่วมกับคุณศัพท์และกริยา ทั้งนี้ไม่รวมการตอบรับถ้อยความซึ่งปรากฏเดี่ยวหรือปรากฏร่วมกับ *yes* และ *no* เช่น *Yes, absolutely*. ดังนั้นในงานวิจัยนี้จะได้ข้อมูลจากถ้อยคำภาษาอังกฤษที่มีคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดดังนี้

Table 1 The number of tokens of each maximizer

Maximizers	Tokens	Examples
<i>absolutely</i>	107	<i>Your wife says that they are absolutely beautiful.</i> <i>She absolutely loves dancing and singing.</i>
<i>completely</i>	117	<i>Jemma is completely apathetic.</i> <i>He had completely forgotten about Lockhart.</i>
<i>totally</i>	63	<i>She will see you in a totally new light.</i> <i>What was spoken was totally disregarded.</i>

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้กรอบแนวคิดหลัก คือ การแปลในฐานะกระบวนการทาบเทียบความหมาย (Translation as the meaning mapping process) (Poonlarp, 2009 : 286) ซึ่งสามารถนำมาใช้วิเคราะห์กระบวนการทางภาษาศาสตร์ในการแปลตลอดจนความหมายและรูปภาษาโดยเน้นที่โครงสร้างคำได้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพิจารณาว่าถ้อยคำภาษาแปลที่เป็นไปได้ทั้งหมดมีอะไรบ้างและสามารถจัดกลุ่มให้อยู่ในโมโนทัศน์หรือโครงสร้างใด และเนื่องจากงานวิจัยนี้เน้นกระบวนการทางภาษาศาสตร์เป็นหลัก ผู้วิจัยจึงไม่นำการละไม่แปล (omission) มาวิเคราะห์ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าการละไม่แปลเกิดจากบริบทในภาษาแปลที่สื่อความได้ชัดเจนอยู่แล้ว เช่น *He looked around and saw the three men standing absolutely still* แปลเป็น เขาเหลียวไปมองชายทั้งสามซึ่งยืนนิ่ง หรืออาจเป็นเพราะเจตนาของผู้แปลที่เลือกไม่ถ่ายทอดคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดออกมา ดังนั้นงานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (qualitative analysis) เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางภาษาจากการแปล และผู้วิจัยได้ใช้คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (Thai National Corpus: TNC) เพื่อช่วยสืบค้นถ้อยคำภาษาไทยอื่น ๆ ที่สนับสนุนข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการสืบค้นจากคลังข้อมูลช่วยให้ผู้แปลสามารถตัดสินใจเลือกคำแปลที่เป็นธรรมชาติตามที่เจ้าของภาษาดั้งเดิมใช้จริงได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้น ผู้แปลรู้ว่าคำใดควรปรากฏใช้ร่วมกับคำใด เนื่องจากการสังเกตรูปแบบภาษาด้วยตาเปล่านั้นทำได้ยากเพราะถ้อยคำที่สนใจอาจปรากฏห่างกันหลายหน้ากระดาษ คลังข้อมูลภาษาจะช่วยดึงรูปแบบภาษาออกมารวมกัน และทำให้ผู้วิเคราะห์ภาษาเห็นภาพที่ชัดเจนกว่า (Mallikamas & Aroonmanakul, 2003)

ผลการศึกษา

งานวิจัยนี้พบกระบวนการทางภาษาศาสตร์ในการแปลคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดในภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยทั้งหมด 2 กระบวนการหลัก ได้แก่ กระบวนการทางคำศัพท์ (lexical processes) และกระบวนการทางวิธานหน่วยคำและวากยสัมพันธ์ (morpho-syntactical processes) สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการทางคำศัพท์

กระบวนการทางคำศัพท์พบได้จากคำที่เทียบเคียงกันได้ภาษาแปล เดิมคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุด ในภาษาอังกฤษ ดั้งเดิมทั้งสามคำมีโน้ตเกี่ยวกับพื้นที่และปริมาณแฝงอยู่ คือ ลักษณะปลายสุดของสเกล (end point of a scale) (Biber et al., 1999) แต่เกิดการขยายขอบเขตทางความหมายไปสู่โน้ตที่นามธรรมแสดงระดับที่สูงขึ้น เพื่อเน้นย้ำ (scalarity) (Lorenz, 2002 : 147) ในแง่ของกระบวนการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ ทั้งสามคำมีพัฒนาการทางความหมายเพิ่มเติมจากการเน้นย้ำด้วยเช่นกัน โดยเป็นตัวบ่งชี้ทัศนภาวะสัญญา (epistemic/modal markers) และอนุภาคแสดงการตอบรับถ้อยความ (response particles) (McManus, 2012)

ในการแปลเป็นคำศัพท์ภาษาไทยพบการคงเค้าความหมายเดิมที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และปริมาณไว้อยู่ สังเกตได้จากการแปลด้วยถ้อยคำที่แสดงมโนทัศน์ของเหลวในภาชนะ (FLUID IN A CONTAINER) ซึ่งประกอบด้วยคำแสดงมโนทัศน์ย่อย การเพิ่มขึ้นของระดับของเหลวในภาชนะ เช่น มาก มากๆ อย่างมาก และ ขึ้น คำแสดงมโนทัศน์ย่อยของเหลวปริมาณขอบภาชนะหรือเต็มภาชนะ เช่น สุด อย่างที่สุด เป็นที่สุด เปี่ยม หหมด ทั้งหมด เต็มที่ อย่างสมบูรณ์ โดยสมบูรณ์ และ ยิ่ง อย่างยิ่ง ทั้งนี้โน้ตที่ซ่อนอยู่เหล่านี้สามารถเทียบเคียงกับต้นฉบับได้ใกล้เคียงที่สุด นอกจากนั้น หหมด และ ทั้งหมด ยังแฝงปริมาณที่ล้นหรือเต็มจนไม่เหลือที่ใส่อีกต่อไป และคำแสดงมโนทัศน์ย่อยของเหลวล้นภาชนะ เช่น เลย ที่สุดเลย ไปเลย และ เลยสักนิด คำศัพท์เหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับการเน้นย้ำระดับทางกายภาพและระดับของอารมณ์ความรู้สึกที่สามารถเพิ่มขึ้น ถึงขีดจำกัด และเกินขีดจำกัดได้โดยอาศัยความเข้าใจเรื่องขอบเขต (boundary/territoriality) จากการรับรู้ด้วยตาและความเข้าใจอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ MORE IS UP (Lakoff & Johnson, 1980; Poonlarp, 2009) คำศัพท์ที่พบจะปรากฏหลังวลีหลักแสดงคุณลักษณะหรือกริยาอาการ เช่น

(2) อังกฤษ: *This statement is **completely** false.*

ไทย: คำสั่งนี้เป็นเท็จอย่างสมบูรณ์

การแปล *completely* เป็น อย่างสมบูรณ์ ในภาษาไทยโดยปรากฏหลังวลีหลักเพื่อขยายลักษณะของกริยาอาการในตัวอย่างที่ (2) เป็นการใช้คำที่ความหมายประจำคำในภาษาไทยสามารถเทียบเคียงได้โดยตรงกับภาษาอังกฤษ (standard equivalents) ตัวอย่างคำแปลอื่น ๆ เช่น *absolutely* ที่แปลว่า โดยสมบูรณ์ หรือ *totally* ที่แปลว่า ทั้งหมด ยังคงแสดงมโนทัศน์ของเหลวในภาชนะ แต่กลับพบกรณีเช่นนี้จำนวนน้อยมากเพราะมักจำกัดการปรากฏร่วมกับคำอื่นและบางครั้งอาจไม่เป็นธรรมชาติในภาษาไทย คำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดในต้นฉบับจึงแปลโดยใช้คำอื่น ๆ ในวงมโนทัศน์เดียวกันมากกว่า เช่น ตัวอย่างที่ (3) แปล *absolutely* เป็นคำว่า มาก โดยถ่ายทอดมโนทัศน์ย่อยการเพิ่มขึ้นของของเหลวในภาชนะแต่อาจเป็นการลดทอนพลังของอารมณ์ความรู้สึกในต้นฉบับลงไปเนื่องจาก มาก เป็นคำเน้นย้ำที่นิยมใช้กันบ่อยจนสูญเสียพลังดังกล่าวนี้ไป (conventionalized intensifiers) (Bunsorn & Poonlarp, 2019) แต่มีวลีปรากฏร่วมที่ถ่ายทอดมโนทัศน์ย่อยของเหลวปริมาณขอบภาชนะ คือ สุด ๆ ที่แปลมาจากคุณศัพท์ *complete* และช่วยเน้นอารมณ์ความรู้สึกด้านลบออกมา ส่วนตัวอย่างที่ (4) เป็นการเน้นย้ำทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ในบริบทสถานการณ์ที่มีความเป็นทางการสูง และ อย่างยิ่ง มาจากมโนทัศน์พื้นฐานของการเป็นยอดหรืออยู่สูงสุดตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานฉบับพ.ศ. 2554

(3) อังกฤษ: *I thought that her new novel was **absolutely** hopeless. Complete rubbish.*

ไทย: ฉันว่านวนิยายเรื่องใหม่ของเธอแย่มาก ชะงืด ๆ

(4) อังกฤษ: *Mayor Michael R. Bloomberg said yesterday that the men's behavior "was a disgrace, and **totally** inappropriate for city employees."*

ไทย: นายกเทศมนตรี Michael R. Bloomberg กล่าวเมื่อวานนี้ว่าพฤติกรรมของพวกเขาผู้ชาย "เป็นความอับอายอดสูและไม่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการเป็นลูกจ้างของเมือง"

ในส่วนของการแปลเป็นคำที่อยู่ในมโนทัศน์ย่อยของเหลวพันขอบภาชนะ คำว่า เลย จัดเป็นคำที่น่าสนใจเพราะมีความหมายที่หลากหลาย เมื่อใช้ในการเน้นย้ำจัดเป็นคำวิเศษณ์ที่พัฒนาจากความหมายเกินจุดอ้างอิงไปสู่การเน้นย้ำความหมายหรือเน้นการปฏิเสธ "โดยสิ้นเชิง, แม้แต่น้อย" เช่นในตัวอย่างที่ (5) และ (6)

(5) อังกฤษ: *Or did his mind go **completely** blank with fear?*

ไทย: หรือเขาจะกลัวจนคิดอะไรไม่ออกเลย

(6) อังกฤษ: *No, I **absolutely** don't agree, as a matter of fact.*

ไทย: ไม่ พุดจริง ๆ เลยนะ ฉันไม่เห็นด้วยเลยสักนิด

ตัวอย่างที่ (6) ชี้ให้เห็นว่า *เลย* สามารถปรากฏร่วมกับคำบ่งชี้ปริมาณ *สักนิด* ซึ่งยังอยู่ในวงมโนทัศน์ของเหลวในภาษานี้ อย่างไรก็ตาม การเน้นย้ำเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกและความมั่นใจที่เพิ่มมากขึ้น

งานวิจัยนี้ยังพบการแปลคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดในภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยโดยเทียบเคียงกับถ้อยคำในวงมโนทัศน์ความจริงแท้แน่นอน (TRUTH AND CERTAINTY) สังเกตได้จากคำว่า *จริง จริง ๆ แท้จริง อย่างแท้จริง แน่แน่นอน อย่างแน่นอน และ แน่เลย* ซึ่งผู้พูดนำมาใช้เพื่อยืนยันหรือเสริมน้ำหนักของถ้อยคำให้ดูหนักแน่นน่าเชื่อถือมากขึ้น การใช้คำว่า *จริง* และ *แท้* เพื่อเน้นย้ำพบในสมัยรัชกาลที่ 5 และเป็นการใช้เพื่อแสดงความจริงใจ (sincerity) (Yuttapongtada, 2017) ส่วนในอักขรภิกขานศรียของบริดลีย์ (Bradley, 1873/1971) คำว่า *จริง* ครอบคลุมความหมายว่า *ซื่อ ไม่ปิด ไม่อำพราง แน่แน่นอน และไม่กลับกลอก* อย่างไรก็ดี การใช้คำในวงมโนทัศน์นี้ยังเกี่ยวข้องกับการบ่งชี้ทัศนภาวะสัญญา (epistemic modality) ซึ่งแสดงระดับเป็นไปได้ของสิ่งที่เกิดขึ้นและ/หรือความมั่นใจของผู้พูดเอง (Lorenz, 2002; McManus, 2010) การที่ผู้พูดใช้คำดังกล่าวในบริบทหนึ่ง ๆ แสดงว่าผู้พูดต้องการผูกมัดกับสิ่งหรือเรื่องที่พูดและต้องการให้ผู้รับสารคล้อยตามสิ่งที่พูด ทั้งนี้ผู้วิจัยพบความโดดเด่นของการแปล *absolutely* ซึ่งโดยพื้นฐานสามารถพัฒนาจากคำเน้นย้ำไปสู่คำบ่งชี้ทัศนภาวะสัญญาตามลำดับการกลายเป็นรูปไวยากรณ์ ในการแปลจึงพบคำในมโนทัศน์ความจริงแท้แน่นอนและความมั่นใจหลายครั้ง ตัวอย่างที่ (7) แสดงให้เห็นว่าการใช้ *จริง ๆ* เป็นทั้งการเน้นย้ำรสชาติอาหารและการแสดงความมั่นใจของผู้พูดเกี่ยวกับอาหารโดยมีข้อมูลรอบข้างมาสนับสนุนความรู้หรือความเชื่อที่ผู้พูดมีอยู่ก่อน

(7) อังกฤษ: *Oh yes, the food is **absolutely** delicious. The restaurant ambience is nice.*

I see that it has 4.5 stars on yelp.

ไทย: เอ้อ อาหารอร่อยจริง ๆ ค่ะ บรรยากาศดี เห็นว่าได้คะแนน 4.5 ดาวจากเยลป์ด้วยนะคะ

นอกจากนั้น มีการใช้ *เลย* ซึ่งแสดงมโนทัศน์ระดับของเหลวในภาษานี้ร่วมกับ *จริง ๆ* เป็น *เลยจริง ๆ* หรือ *จริง ๆ เลย* เพื่อเน้นย้ำโดยที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับทัศนคติที่มีต่อสิ่งที่กำลังพูดถึง เช่น การแปล *This is absolutely unbelievable!* เป็น *นี่เป็นสิ่งที่ไม่น่าเชื่อเลยจริง ๆ* ทั้งนี้ *เลยจริง ๆ* มักปรากฏร่วมกับวลีหลักที่มีอนุภาคแสดงการปฏิเสธ (negation particle) เช่น *completely apathetic* แปลเป็น *ไม่แยแสอะไรเลยจริง ๆ* หรือ *have absolutely no idea* แปลเป็น *ไม่รู้เลยจริง ๆ* เป็นต้น การปรากฏของคำนี้สามารถอธิบายได้ในแง่ของการเปลี่ยนแปลงทางความหมายจากสภาวะเกินจุดอ้างอิงทางกายภาพไปเป็นความหมาย “แท้ทีเดียว” ซึ่งเป็นการประเมินสภาพการณ์ภายในของผู้พูดด้วยความมั่นใจว่าจะจะเป็นไปตามที่ผู้พูดพูดออกมา มีลักษณะนามธรรมสูงกว่าและเกี่ยวข้องกับกระบวนการกลายเป็นอัตวิสัย (subjectification) (Sapphasit, 2019 : 214)

ในการแปลยังพบการใช้ถ้อยคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ประสบการณ์เชิงลบ (NEGATIVE EXPERIENCES) เช่น สภาวะไร้ความสามารถ (INABILITY) และการสูญเสียสัมปชัญญะ (MADNESS/DEATH) ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับประสบการณ์ทางกาย (bodily experience) ของมนุษย์ในฐานะผู้ใช้ภาษา ถ้อยคำภาษาแปลที่จัดอยู่ในวงมโนทัศน์นี้และใช้ประกอบหลังวลีหลัก ได้แก่ (ข้าง...) *สิ้นดี (อย่าง, โดย)สิ้นเชิง อย่างหมดทำ และ เป็นบ้า* Poonlarp (2009 : 139) มองว่าการใช้คำแสดงประสบการณ์เชิงลบมักผูกโยงกับการประเมินสภาพการณ์ที่มนุษย์เผชิญว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับหรือไม่เป็นที่ยอมรับ และเป็น การปลดปล่อยหรือระบายอารมณ์ความรู้สึกออกมา ซึ่งดูเข้มข้นและโดดเด่นกว่าการใช้คำในวงมโนทัศน์ประสบการณ์เชิงบวก (positive experience) เช่น *ดี* หรือ *น่าดู* ส่วนในภาษาอังกฤษเองก็มีการใช้คำในวงมโนทัศน์ดังกล่าวเพื่อเน้นย้ำคุณสมบัติทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เช่น *deadly, madly, terribly, horribly* หรือ *devilishly* เช่น *I was so **terribly** afraid that two years might have made a difference.* ในคลังข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้พบคู่เทียบ คือ *ก่อนหน้านี้ฉันเกรงเหลือเกินว่าเวลาสองปีที่เราอยู่ห่างกันอาจทำอะไร ๆ เปลี่ยนไป* ซึ่งถ่ายทอด *so terribly* ซึ่งเป็นคำเน้นย้ำเพิ่มระดับออกมาเป็น *เหลือเกิน* ส่วนตัวอย่างที่ (8) แสดงการแปล

absolutely เป็น *สิ้นดี* ซึ่งมักปรากฏร่วมกับคำแสดงคุณสมบัติเชิงลบและผู้พูดมักแสดงความเข้มข้นของอารมณ์ความรู้สึกที่สูงแต่ตัวอย่างที่ (9) ใช้คำว่า *เป็นบ้า* แต่เป็นการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกในเชิงบวก

(8) อังกฤษ: “Everywhere that was in any way affordable was **absolutely** disgusting.”

ไทย: “ทุกที่ที่พอจะจ่ายไหวก็อุบาทว์**สิ้นดี**”

(9) อังกฤษ: “They play an **absolutely** first-class game, and for a decent stake.”

ไทย: “เขาเล่นเก่ง**เป็นบ้า** แล้วเดิมพันพอสมควรด้วย”

งานวิจัยนี้พบถ้อยคำในวงมโนทัศน์แรง (FORCE) ในการแปลอยู่จำนวนหนึ่ง ได้แก่ *จิง จิงเลย* ที่เดียว อย่างหนักหน่วง โดย *ปลิดทิ้ง* และ *สนิท* ซึ่งสื่อลักษณะกายภาพของแรงที่กระทำต่อวัตถุ เช่น การชน การรับน้ำหนัก และการประกอบหรือแยกวัตถุสองสิ่ง การใช้มโนทัศน์ดังกล่าวเพื่อบ่งชี้ความถี่ของการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ใช้ภาษาและสะท้อนวิธีการคิดเชิงอุปลักษณ์ซึ่งเปรียบอารมณ์ความรู้สึกเป็นแรงกระทำต่อสิ่งต่าง ๆ (EMOTION IS FORCE) (Kövecses, 2000) ตัวอย่างที่ (10) เป็นการแปลแบบปรับมุมมอง (modulation) และมีการใช้คำว่า *จิง* คู่กับ *เลย* ซึ่งอยู่ในบริบทภาษาพูด และ *จิง* มีคำความหมายมาจากการพุ่งตรงถึงจุด ๆ หนึ่งด้วยแรงขับเคลื่อนอย่างไม่พลาดเป้า หรือเป็นการประชิดขอบเขตพื้นที่หรือภาชนะหนึ่ง ๆ (Poonlarp, 2009 : 120) แต่ผู้วิจัยมองว่า *จิง* มีความหมายโดดเด่นในแง่ของ แรงกระทำที่ขับเคลื่อนวัตถุให้เคลื่อนที่จนถึงเป้าหมายมากกว่า มีถ้อยคำในภาษาไทยอื่น ๆ นอกเหนือจากข้อมูลการแปล เช่น *ดีจิง* *เหวี่ยงจิง* *ชอบจิง* *เก่งจิง* *โดนใจจิง* สามารถใช้เพื่อเสริมน้ำหนักของถ้อยคำให้มากขึ้น จึงน่าจะเป็นการกลายความหมายจากแรงทางกายภาพ (physical force) ไปสู่ความเข้มข้นของอารมณ์ความรู้สึก (emotional force) มากกว่า

(10) อังกฤษ: “I think it’s **absolutely** fascinating!”

ไทย: “แหม! **ฉันชอบจิงเลยคะ**”

ส่วนวลี *totally forgot* ที่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็น *ลืมสนิท* หรือในตัวอย่างที่ (11) *died completely* ที่แปลว่า *ดับสนิท* เป็นการเน้นภาพการผสมวัตถุให้กลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกัน ไม่มีอะไรมาเจือปน หรือภาพการนำวัตถุอื่น ๆ มาอยู่แนบชิดพอดี เช่น การปิดฝาเหยือกน้ำหรือการปิดประตูห้อง คำว่า *สนิท* มักถ่ายทอดมาจากคำว่า *completely* โดยจำกัดการปรากฏร่วมกับกริยาบางตัวเพื่อบ่งชี้ว่าคุณสมบัติ เช่น *ปิดสนิท* และ *จอดสนิท* ในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ พบคำว่า *เจียบสนิท* *มิดสนิท* *หลับสนิท* *หายสนิท* เป็นต้น

(11) อังกฤษ: “There was a loud clunk, a splutter, and the engine died **completely**.”

ไทย: **มีเสียงโลหะกระทบกัน เสียงเครื่องยนต์สั่นแล้วดับสนิท**

การแปลขยายระดับสูงสุดด้วยคำเน้นย้ำจำกัดการปรากฏร่วมถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางคำศัพท์ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ พบคำศัพท์เฉพาะที่มักปรากฏร่วมกับคำแสดงคุณลักษณะที่ถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาไทย เช่น *a completely sheer shirt* แปลเป็น *เสื้อเชิ้ตบางจ้อย* โดยที่ *จ้อย* เป็นคำศัพท์ที่เกิดเฉพาะกับ *บาง* และมีเสียงวรรณยุกต์ขึ้น (rising tone) และ *absolutely correct* แปลเป็น *ถูกเป๊ะ* ซึ่งมักปรากฏร่วมกันเสมอ โดย *เป๊ะ* มีเสียงวรรณยุกต์สูง (high tone) การจำกัดการปรากฏนี้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของเสียงที่สามารถใช้เน้นย้ำและแสดงระดับขั้นสูงสุดได้ (extremity) (Poonlarp, 2009 : 98) มีตัวอย่างอื่น ๆ จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ เช่น *แดงแจ๋* *เขี้ยวอ้อ* *มิดดีดดีด* *ดำปี๋* *หวานจ้อย* *สูง/แหลมปรืด* และปัจจุบันมีการใช้บางคำโดด ๆ ในลักษณะคำสแลง (slang) และยังไม่ปรากฏในพจนานุกรม เช่น *เป๊ะ* *เป๊ะปัง* สำหรับกล่าวชม และ *ปรืด* ใช้กับอารมณ์โกรธถึงขีดสุด นอกจากนั้นพบคำศัพท์บางคำที่มักปรากฏร่วมกับคำแสดงคุณสมบัติและความหมายเชิงเปรียบเทียบ ตัวอย่างที่ (12) ใช้คำว่า *แพงลิบ* ซึ่ง *ลิบ* สะท้อนความหมายพื้นที่เกี่ยวกับความสูงหรือระยะไกลสุดสายตาและขยายไปสู่การซื้อความเป็นของตนไม่ได้เพราะแพงเกินไป หรือตัวอย่างที่ (13) ใช้คำว่า *เจียบกริบ* โดย *กริบ* มีความหมายเกี่ยวกับการตัด ซึ่งขยายความหมายออกไปเพื่อบ่งชี้ เช่น *คมกริบ* และ *เจียบกริบ* ในภาษาไทยปัจจุบันมีการแปรเป็นเสียงวรรณยุกต์สูงและสะกดด้วยรูปวรรณยุกต์ตรีเพื่อบ่งชี้ เช่น การใช้ *เนียนกริบ* ในบริบทผลิตภัณฑ์เสริมความงาม เป็นต้น

- (12) อังกฤษ: *They mix a tiny pinch of it into a big jar of face cream and it's selling like hot cakes for **absolutely** enormous prices.*

ไทย: ใส่ผงผึ่งนิดเดียวผสมครีมทาหน้าขวดเบ้อเร่อ แล้วก็โก่งราคาขายเสียแพงลิบ ขายดิบขายดี เป็นเทน้ำเทท่า

- (13) อังกฤษ: *Peter kept **absolutely** quiet.*

ไทย: ปีเตอร์ทนเงียบกริบ

2. กระบวนการทางวิทยาหน่วยคำและวากยสัมพันธ์

ในกระบวนการวิทยาหน่วยคำและวากยสัมพันธ์ พบการซ้ำรูปเสียง (phonological reduplication) โดยซ้ำที่คำเน้นย้ำที่มาจากกระบวนการทางคำศัพท์ที่กล่าวเอาไว้ก่อนหน้า เช่น *That's absolutely perfect.* แปลเป็น เพอร์เฟ็คสุด ๆ เพื่อชมเชยคุณสมบัติหรือเน้นย้ำที่การกระทำเพื่อแนะนำแกมบังคับ เช่น *Sit absolutely still and don't look up.* แปลเป็น นั่งเฉย ๆ แล้วอย่าเงยหน้า ซึ่งไม่มีการถ่ายทอดคำว่า *absolutely* แต่ใช้วิธีแปล *sit still* เป็น นั่งเฉย และซ้ำคำว่า เฉย แทน โดยทั้งสองรูปแบบเป็นการซ้ำทั้งหมดจากการใช้ไม้มก (๑) การแปลด้วยไม้มกจึงเป็นถ่ายทอดความหมายจากการแปลที่เป็นไปตามความหมายที่แฝงอยู่และบริบทของถ้อยคำนั้น ๆ (Attanatho, 2001) งานวิจัยนี้ยังพบการซ้ำเพียงบางส่วนจากการเปลี่ยนแปลงลักษณะเสียงสระหรือพยัญชนะซึ่งประกอบกับคำเน้นย้ำอื่น ๆ และเป็นการซ้อนความหมาย (semantic repetition) เช่น บ้าบอ ในการแปล *totally crazy* เป็น ช่างบ้าบอสิ้นดี ในตัวอย่างที่ (1) ส่วนของบทนำ ทั้งนี้ บอ ที่ปรากฏร่วมมีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 หมายถึง เกือบบ้า ใกล้จะเป็นบ้า หรือครึ่งบ้าครึ่งดี ในขณะที่เดียวกันมี ช่าง... ปรากฏร่วมด้วย ซึ่งมาจากกระบวนการทางคำศัพท์ในวงมโนทัศน์นิสัยและการทำซ้ำ ถือเป็นการเน้นย้ำโดยมีพื้นความหมายเป็นการซ้ำหรือทำบางอย่างบ่อย ๆ จนชำนาญเหมือนกับช่าง การซ้อนความหมายสามารถนำคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาประกอบกันได้ด้วย โดยหน่วยหลักจะถูกเน้นย้ำด้วยหน่วยประกอบที่มีความคล้ายคลึงกันทางความหมายจนกระทั่งความหมายโดยรวมเข้มข้นขึ้น เช่นตัวอย่างที่ (14) ซึ่งแปล *absolutely straight* เป็น ตรงดิ่ง และแปล *long* เป็น ยาวเหยียด

- (14) อังกฤษ: *He raised his head and looked down the long and **absolutely straight** railway line that stretched away for a mile or more into the distance.*

ไทย: เขาผงกศีรษะขึ้น เพ่งมองไปตามรางรถไฟที่ยาวเหยียด ตรงดิ่งห่างออกไปราวสัก 1 ไมล์

ถ้อยคำที่พบในกระบวนการทางด้านคำศัพท์บางตัวก็มีการซ้อนความหมาย เช่น *absolutely rigid* แปลเป็น แข็งทื่อ หรือ *completely sold out* แปลเป็น ขายหมดเกลี้ยง งานวิจัยนี้ยังพบการใช้คำซ้อนความหมายตั้งแต่ 4 พยางค์ขึ้นไปเพื่อซ้ำความหมายด้วยเช่นกัน โดยเสริมทัศนคติของผู้พูดให้เข้มข้นขึ้น หรือ *absolutely tremendous* ซึ่งแปลเป็น ยิ่งใหญ่มหึมาพารพันลึก ซึ่งรวมยิ่งใหญ่มาก และ มโหฬาร ที่มีความหมายใกล้เคียงกันไว้ด้วยกันและเสริมด้วยคำว่า พ้นลึก เพื่อแสดงทัศนคติว่าสิ่งที่กำลังจะเจอในอนาคตนั้นซับซ้อน ตัวอย่างที่ (15) มีการถ่ายทอดความหมายวลีหลักที่ปรากฏ *absolutely* ด้วยการซ้ำคำซ้อนความหมายยับเยินปนเปื้อน

- (15) อังกฤษ: *If Brian messes up **absolutely everything else in my life** at least he's inadvertently helped me realize that.*

ไทย: ถึงแม้ไบรอันจะเป็นตัวการทำให้ชีวิตฉันยับเยินปนเปื้อนแต่อย่างน้อยก็ยังช่วยให้เข้าใจเรื่องนี้

กรณีนี้ Lakoff & Johnson (1980 : 127) มองว่ายิ่งรูปภาษามากขึ้น ความหมายก็จะมากขึ้น (MORE OF FORM IS MORE OF CONTENT) ซึ่งเกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ภาษะกับปริมาณของวัตถุในภาษะ การซ้ำรูปและความหมายถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างคำ (word formation) และภาษาไทยมีความโดดเด่นในแง่ของการซ้ำเพื่อเน้นย้ำ หรืออาจกล่าวได้ว่าภาษาไทยมีผลิตภาวะ (productivity) ของการซ้ำรูปมากกว่าภาษาอังกฤษ และความหมายจากการซ้ำมีหลากหลาย ซึ่งถือเป็นความต่างเฉพาะภาษา เพราะในภาษาอังกฤษมีการใช้อย่างจำกัดการปรากฏ เช่น การใช้คุณศัพท์ที่เป็นคำความหมายใกล้เคียงกัน

เช่น *tiny, little bird* การใช้กริยาวิเศษณ์คู่คุณศัพท์ เช่น *readily available* หรือ การเติมศัพท์เพื่อขยายความ เช่น *joy and happiness* หรือ *He twisted and turned.* (Poonlarp, 2009) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ไม่พบการซ้ำด้วยลักษณะทางสัทสัมพันธ์ (prosody) เช่น *แก๊งแก๊ง ดีดี วันหวาน* เป็นต้น เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนข้อมูลภาษาที่นำมาวิเคราะห์ และอาจเป็นเพราะถ้อยคำดังกล่าวมีความเป็นภาษาพูดสูง ซึ่งต่างจากข้อมูลที่เก็บมาซึ่งส่วนใหญ่เป็นบันทึกหรือข้อความโต้ตอบที่มีลักษณะเป็นภาษาพูดที่อยู่ในรูปแบบภาษาเขียน (spoken in written form) ผู้วิจัยมองว่าควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้ข้อมูลที่มากขึ้นเพื่อเห็นปรากฏการณ์ดังกล่าวในอนาคต

นอกจากนั้นยังปรากฏโครงสร้างแสดงการบอกผล (resultatives) ซึ่งเป็นโครงสร้างที่มีส่วนแรกเป็นเหตุและส่วนที่ตามมาเป็นผล ในงานวิจัยนี้พบสองรูปแบบ คือ โครงสร้างที่มีหน่วยเชื่อม *จน* หรือ *เป็น* เช่น *her face had turned absolutely white* แปลเป็น *ใบหน้าของหล่อนซีดจนปราศจากเลือด* และโครงสร้างที่ไม่มีหน่วยเชื่อม เช่น *คำว่า จม กับ หาย ใน completely lost in his own thoughts* แปลเป็น *ราวกับเขาเองก็จมหายไปกับความคิดของตัวเอง* ทั้งนี้ส่วนที่เป็นผลจะแฝงข้อมูลพิเศษเกี่ยวกับสิ่งอ้างอิง (referential information) หรือทัศนคติ (attitudinal stance) ของผู้พูดเอาไว้เพื่อเน้นย้ำ นำสังเกตว่ากริยาที่แสดงเหตุมักเกิดคู่กับกริยาหรือกริยาวิเศษณ์ที่แสดงผล แต่ผู้วิจัยเลือกจัดถ้อยคำแปลนี้ไว้ในกระบวนการทางวิทยาหน่วยคำและวากยสัมพันธ์แทนกระบวนการทางคำศัพท์เพราะเห็นลักษณะของโครงสร้างบอกเหตุผลชัดเจน

งานวิจัยนี้ยังพบการใช้อนุภาคลงท้าย (final particles) ซึ่งปรากฏท้ายสุดของถ้อยคำ ถึงแม้อนุภาคลงท้ายจะไม่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ที่ชัดเจน แต่ส่วนใหญ่มักใช้ในการพูดหรือเขียนที่ไม่เป็นทางการ เดิมงานวิจัยก่อนหน้านี้จัดเป็นกระบวนการทางสัทวิทยาในอนุภาคลงท้าย (Poonlarp, 2009) ซึ่งเน้นเรื่องการแปรเสียงวรรณยุกต์ในอนุภาคลงท้าย แต่ผู้วิจัยมองอีกมุมว่าการปรากฏของอนุภาคลงท้ายมีลักษณะทางไวยากรณ์แฝงอยู่ เพราะมีการใช้อนุภาคลงท้ายเพื่อแสดงมาลา (mood particle) ซึ่งช่วยแสดงอารมณ์ความรู้สึก ทัศนคติ และเจตนาของผู้พูด (Peyasantiwong, 1981) เช่น *นะสิ ชะ ละ กับ ละ* นอกจากนี้ยังมีการใช้อนุภาคลงท้าย *ใด ๆ* ที่จำกัดการปรากฏร่วมกับอนุภาคแสดงการปฏิเสธ ได้แก่ *ไม่...ใด ๆ* เช่น *absolutely harmless to human beings* แปลเป็น *ไม่มีอันตรายใดๆ ต่อมนุษย์* การใช้อนุภาคลงท้ายเหล่านี้ทำให้น้ำหนักของถ้อยคำเพิ่มขึ้น

(16) อังกฤษ: *Hmm, bummer. The sauce **totally** makes it what it is!*

ไทย: อืม แย่จัง ถ้าหานี้ขาดซอสอันนี้ก็ไม่อร่อยนะสิ

ตัวอย่างที่ (16) เป็นการแปลโดยปรับมุมมองและจบประโยคด้วยการทำให้ถ้อยคำหนักแน่นขึ้นและแสดงอารมณ์ความรู้สึกด้วยคำว่า *นะสิ* ตัวอย่างที่ (17) *ละ* หรือ *ละ* ไม่ปรากฏโดด ๆ แต่ปรากฏร่วมกับกระบวนการทางคำศัพท์และกระบวนการทางวิทยาหน่วยคำและวากยสัมพันธ์

(17) อังกฤษ: *This number **totally** looks familiar.*

ไทย: เบอร์นี้ดูเหมือนโคตร ๆ เลยละ

จากตัวอย่างมีการใช้ *ละ* ซึ่งเป็นอนุภาคลงท้ายแสดงมาลา เกี่ยวข้องกับการที่ผู้พูดพูดสรุปหรือประเมินบางสิ่งบางอย่างออกมา (Iwasaki & Ingkaphirom, 2005) ใช้ในประโยคแสดงมาลาแจ้งให้ทราบ โดยมีลักษณะพิเศษทางสัทสัมพันธ์ (prosody) คือ เมื่อใช้คำดังกล่าวเสียงอาจสั้นหรือยาว และเสียงสูงต่ำแตกต่างจากอักษรที่เขียน (Panthumetha, 2011) และสังเกตว่าในการแปลอาจมีกระบวนการผสมถ้อยคำภาษาที่มาจากกระบวนการทางคำศัพท์และกระบวนการทางวิทยาหน่วยคำและวากยสัมพันธ์ ในที่นี้มีการแปล *totally* ออกมาเป็นเป็น *โคตร ๆ* ที่มีความหมายคำเดิมที่เกี่ยวข้องกับ การนับญาติหรือจำนวนคนในครอบครัวที่มีจำนวนมาก แต่นำมาใช้เน้นย้ำความรู้สึกของผู้พูด โดยเป็นการเปรียบครอบครัวเป็นภาษาชนะ และในตัวอย่างนี้รวมเอาคำว่า *เลย* ซึ่งเป็นกระบวนการทางคำศัพท์เดียวกันมาใช้ ทั้งนี้การทำความเข้าใจโน้ตสันของเหลวในภาษาชนะรวมถึงการนับปริมาณจัดว่ามีพื้นความหมายเดียวกัน คือ มีการเพิ่มขึ้นของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

อภิปรายผลการศึกษา

ถึงแม้ว่าทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยมีกระบวนการการเน้นย้ำ แต่ในภาษาอังกฤษมีกริยาวิเศษณ์ที่ใช้เน้นย้ำขยายระดับสูงสุดชัดเจน ส่วนในภาษาไทยไม่มี ทำให้เกิดความต่างเฉพาะภาษา การถ่ายทอดความหมายจึงพบถ้อยคำที่แตกต่างหลากหลายไปจากการแปลตรงตัว เนื่องจากหากแปลตรงตัวแล้วอาจไม่พบความเป็นธรรมชาติและอรรถรสของภาษาแปล กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ถ้อยคำที่แปลไม่ตรงตัวนั้นอาจสะท้อนความเป็นภาษาพูดในการสื่อสารทั่วไปซึ่งดูเป็นธรรมชาติมากกว่า การเลือกใช้ถ้อยคำภาษาแปลเกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดความหมายเชิงอารมณ์ความรู้สึกด้วยเช่นกัน โดยเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้คำที่สอดคล้องกับบริบท ข้อสังเกตเหล่านี้สอดคล้องกับ Poonlarp (2009) เนื่องจากการแปลเป็นการทาบเทียบความหมาย จึงพบกระบวนการทางภาษาศาสตร์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และชี้ให้เห็นว่าถ้อยคำภาษาที่แปลออกมายังสะท้อนความเป็นภาษาพูดที่สูงด้วยเช่นกัน โดยกระบวนการทางคำศัพท์มีการถ่ายทอดด้วยคำแสดงมโนทัศน์พื้นที่และปริมาณ คำแสดงมโนทัศน์ความจริงแท้แน่นอน คำแสดงมโนทัศน์ประสบการณ์เชิงลบ คำแสดงมโนทัศน์แรง คำแสดงมโนทัศน์เกี่ยวกับนิสัยและการทำซ้ำ ซึ่งคำเหล่านี้ ถือเป็นคำเน้นย้ำไม่จำกัดการปรากฏรวมแบบไม่ตรงตามชนบภาษา ในขณะที่ยังคงพบคำเน้นย้ำจำกัดการปรากฏรวมอยู่ส่วนกระบวนการทางวิทยาคำและวากยสัมพันธ์มีการถ่ายทอดด้วยการซ้ำรูปเสียงและการซ้อนความหมายเหมือนกัน แต่มีโครงสร้างแสดงการบอกผลที่เพิ่มเติมเข้ามา และผู้วิจัยมองว่าการใช้อนุภาคลงท้ายเพื่อการเน้นย้ำเป็นลักษณะทางวิทยาคำและวากยสัมพันธ์ในภาษาไทยมากกว่า ส่วนรูปแปรอนุภาคท้ายเป็นการแปรของเสียงตามอารมณ์ ความรู้สึก หรือทัศนคติของผู้พูดเท่านั้น

จากการที่แปลคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดออกมาแล้วไม่สามารถเทียบเคียงคำในต้นฉบับได้โดยตรง การแปลจึงเปรียบเสมือนการชดเชย (compensation) ด้วยคำที่มาจากมโนทัศน์ที่แตกต่างกัน ข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับ Larson (1998) ที่ว่าภาษาต่าง ๆ มีรูปภาษาที่ไม่เหมือนกันในการแสดงความหมาย การแปลความหมายเดียวกัน ผู้แปลอาจถ่ายทอดความหมายด้วยรูปภาษาที่ต่างกัน นอกจากนั้น การแปลคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับคำปรากฏรวมจำเพาะ (collocation) ของภาษาไทย เช่น คำว่า *เลย* ปรากฏร่วมกับวลีหลักที่เน้นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกที่มักแฝงความมั่นใจ และมักใช้กับถ้อยคำแสดงการปฏิเสธ เช่น *ไม่เข้าใจเลย ไม่มีเนื้อหาเลย ไม่ขยับเขยื้อนเลย เป็นไปไม่ได้เลย เป็นต้น* จะเห็นได้ว่าถ้อยคำแสดงการคำเน้นย้ำในภาษาไทยขึ้นอยู่กับการปรากฏรวมอย่างเป็นธรรมชาติในภาษา อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจคือ ถึงแม้ว่ารูปภาษาต้นฉบับจะแสดงความหมายเพิ่มระดับให้ถ้อยคำอย่างชัดเจน แต่ผู้แปลกลับเลือกแปลโดยใช้คำอื่นที่มีความหมายที่ลดระดับความหมายของคำลงไป ยกตัวอย่างเช่น การใช้คำว่า *มาก* และ *อย่างมาก* ซึ่งปรากฏรวมกับคำอื่น ๆ ได้ไม่จำกัดรูปแบบ ทั้งนี้อาจพบว่าบางครั้งเมื่อหาคำแปลที่เทียบเคียงต้นฉบับได้ยาก ผู้แปลก็อาจใช้คำศัพท์ที่นิยมใช้กันในภาษาแทน (institutionalized expressions) หรือแม้กระทั่งไม่แปลออกมาเลย

งานวิจัยนี้ยังพบข้อสังเกตเกี่ยวกับถ้อยคำแสดงการเน้นย้ำในภาษาไทยจากการแปลคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดในเชิงภาษาศาสตร์ปริธาน โดยกระบวนการทางคำศัพท์และกระบวนการทางวิทยาคำและวากยสัมพันธ์ชี้ให้เห็นว่า รูปภาษาที่ได้จากการแปล *absolutely, completely* และ *totally* มาเป็นภาษาไทยนั้นสะท้อนกระบวนการทางปริธานสองกระบวนการ ได้แก่ อุปลักษณ์และนามนัย โดยกระบวนการอุปลักษณ์เป็นการเชื่อมโยงข้ามวงมโนทัศน์ ซึ่งวงมโนทัศน์ที่เป็นรูปธรรมกว่าใช้ทำความเข้าใจวงมโนทัศน์ที่เป็นนามธรรมมากกว่า ถือเป็นกรเทียบแบบที่สอดคล้องกันทางความหมาย (semantic analogy) ส่วนกระบวนการนามนัยเกิดจากการเชื่อมโยงคุณสมบัติต่าง ๆ ภายในวงมโนทัศน์เดียวกัน ข้อสังเกตนี้ช่วยเสริมข้อค้นพบเดิมจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ที่มองว่าถ้อยคำภาษาแสดงการเน้นย้ำที่แปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยมีพื้นฐานมาจากอุปลักษณ์ (Poonlarp, 2009) กล่าวคือ ผู้วิจัยมองว่าการทำความเข้าใจอุปลักษณ์ดังกล่าวอาศัยกระบวนการนามนัยด้วยเช่นกัน เพราะนามนัยจะช่วงดึงเอาคุณสมบัติเด่นของระดับทางกายภาพมาใช้เป็นพื้นฐานการทำความเข้าใจระดับทางนามธรรม ยกตัวอย่างเช่น การใช้คำศัพท์ในวงมโนทัศน์ของเหลวในภาษาเพื่อเน้นย้ำ อาทิ *มาก ที่สุด เบี่ยม ทั้งหมด โดยสมบูรณ์* หรือ *อย่างยิ่ง* ตลอดจนการซ้ำรูปและการซ้อนความหมายในกระบวนการทางวิทยาคำและวากยสัมพันธ์ ล้วนสะท้อนการเชื่อมโยงระดับทางกายภาพกับน้ำหนักของถ้อยคำในเชิงอุปลักษณ์ หรือสามารถแสดงออกมาได้ด้วยอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ สภาวะ คือ ภาษา (STATES ARE CONTAINERS) แต่การเชื่อมโยงนี้ต้องอาศัยพื้นฐานการคิดเชิงนามนัยในแต่ละมโนทัศน์ กล่าวคือ วงมโนทัศน์ต้นทางเกี่ยวข้องกับ

ประสบการณ์การเติมของเหลวในภาชนะจะระดับทางกายภาพสูงขึ้นหรือมีจำนวนมากขึ้น ส่วนวงมโนทัศน์ปลายทางเกี่ยวข้องกับการใช้ถ้อยคำเน้นย้ำที่ทำให้น้ำหนักของถ้อยคำมากขึ้น การเชื่อมโยงภายในวงมโนทัศน์เดียวกันนี้มีลักษณะเป็นเหตุไปสู่อุบัติ (CAUSE FOR EFFECT) ดังนี้

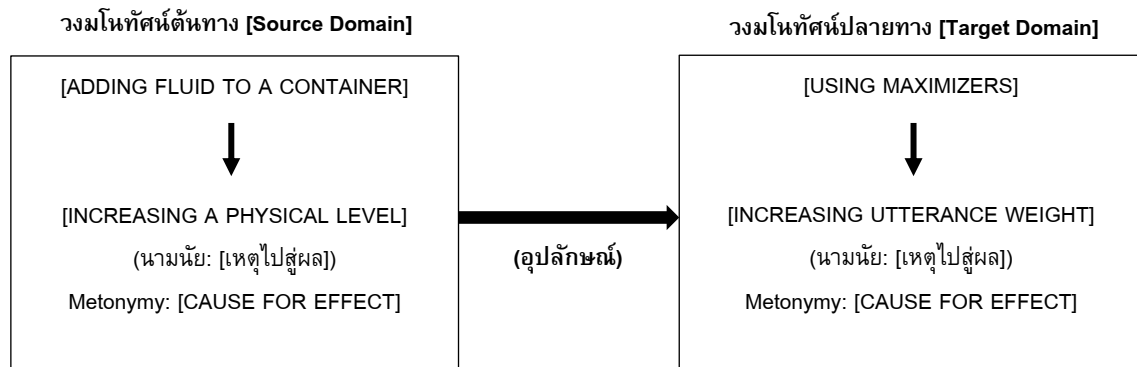
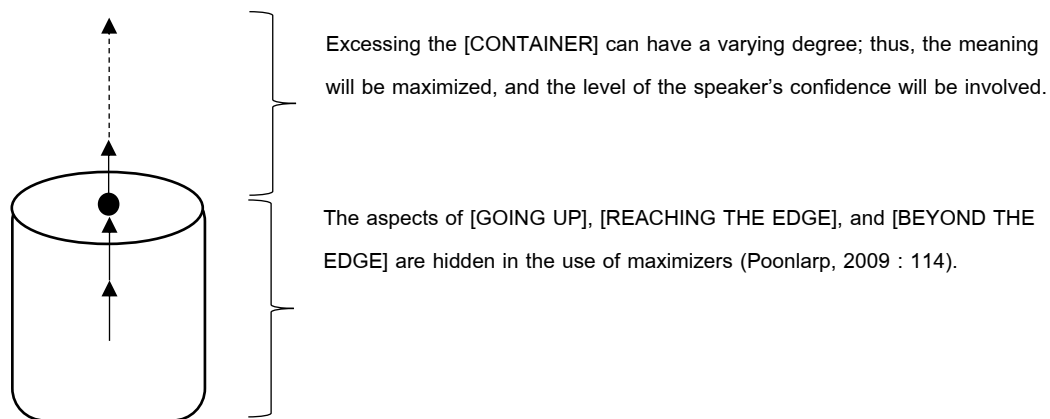

Figure 1 Meaning Processes of Thai Maximizers in the domain of [A FLUID IN A CONTAINER]

กรณีของถ้อยคำ เช่น *เลย ที่สุดเลย เลยสักนิด จริง ๆ เลย* และ *เลยจริง ๆ* ยังคงเกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ของเหลวในภาชนะ แต่แสดงภาพการล้นหรือเคลื่อนที่เลยขอบภาชนะออกไป ซึ่งลักษณะที่เกินจุดอ้างอิงหรือมาตรฐานจะกระตุ้นให้ผู้ใช้อย่างน้อย (inferencing) ไปถึงความหมายที่สื่อถึงความพิเศษเหนือธรรมดา (Sapphasit, 2019) หรืออาจเป็นการเบี่ยงเบนไปจากศูนย์กลาง ซึ่งเป็นความคิดแบบนามนัยที่นำไปผูกโยงกับการแสดงอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติของผู้พูดที่เข้มข้นกว่าปกติและเกิดเป็นอุปลักษณ์ นอกจากนี้ การล้นหรือเกินจุดอ้างอิงนี้สามารถเกินได้เล็กน้อยไปจนถึงเกินไปมาก ขึ้นอยู่กับระดับอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติของผู้ใช้ภาษา ดังภาพต่อไปนี้

ที่ถูกต้อง (highlighting) เช่น คำว่า *schrecklich* 'horribly' ในภาษาเยอรมัน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทางความหมายของคำเน้นย้ำในภาษาไทยที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกด้านบวกและด้านลบในอนาคต

ส่วนถ้อยคำภาษาแปลที่อยู่ในวงมโนทัศน์อื่น ๆ สามารถอธิบายได้ด้วยกระบวนการอุปลักษณ์และนามนัยเช่นกัน คำศัพท์ที่อยู่ในมโนทัศน์ความจริงแท้แน่นอน เช่น *จริง ๆ* และ *อย่างแน่นอน* มีพื้นฐานทางความหมายจากนามนัยจากการป้อนข้อมูลหรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ จนทำให้ผู้รับสารเชื่อตาม แล้วจึงเกิดการเชื่อมโยงแบบอุปลักษณ์ในแง่ของการเน้นย้ำหรือการที่ผู้พูดประเมินสภาพการณ์ภายในแล้วทำให้ผู้ฟังคล้อยตามหรือมีความคิดเห็นเช่นเดียวกันกับผู้พูด ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบ่งชี้ทัศนภาวะส่วนคำศัพท์ในวงมโนทัศน์ประสบการณ์ด้านลบ เช่น *อย่างหมดหัว* *สิ้นดี* และ *เป็นบ้า* ก็มาจากประสบการณ์พื้นฐานเกี่ยวกับร่างกายและจิตใจที่เป็นเป็นนามนัย กล่าวคือ การสูญเสียสมรรถภาพทางกายหรือการสูญเสียสัมพันธภาพก่อให้เกิดสภาพทางกายและจิตที่เบี่ยงเบนไปจากปกติ ความคิดดังกล่าวสามารถนำไปเชื่อมโยงกับการเบี่ยงเบนไปจากระดับอ้างอิงเดิมออกไปในลักษณะอุปลักษณ์ และคำศัพท์ในวงมโนทัศน์แรงเกี่ยวข้องกับการประชิดกันของสิ่งสองสิ่งแล้วทำให้เกิดแรง เช่น *โมเมนต์และการชน*

หรือนำหนักในทางฟิสิกส์ ซึ่งมีค่าสูงขึ้นได้ โดยสามารถนำมาใช้ทำความเข้าใจน้ำหนักของถ้อยคำที่มากขึ้นได้ในเชิงอุปลักษณ์และมักเกี่ยวข้องกับความหมายเชิงอารมณ์ความรู้สึก จะเห็นได้ว่า ถ้อยคำเน้นย้ำภาษาไทยสะท้อนกระบวนการนามนัยภายในวงมโนทัศน์เดียวกันจากการเบี่ยงเบนจากสภาพปกติหรือจุดอ้างอิงเดิม (deviation) แล้วจึงเกิดการขยายความหมายเชิงอุปลักษณ์ไปสู่ระดับที่สูงขึ้นเชิงนามธรรม

สรุปผลการศึกษา

งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์กระบวนการทางภาษาศาสตร์ที่พบในการแปลคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดในภาษาอังกฤษ ได้แก่ *absolutely*, *completely* และ *totally* เป็นภาษาไทยจากคลังข้อมูลคู่ขนาน พบกระบวนการทางภาษาศาสตร์ คือ (1) กระบวนการทางด้านคำศัพท์ ได้แก่ การใช้ถ้อยคำในวงมโนทัศน์ของเหลวในภาษาละ ความจริงแท้แน่นอน ประสบการณ์ เชิงลบ นิสัย และการทำซ้ำ และแรง ตลอดจนคำเน้นย้ำจำกัดการปรากฏรวม (2) กระบวนการทางด้านวิธานหน่วยคำและวากยสัมพันธ์ ได้แก่ การซ้ำรูปเสียง การใช้คำซ้อนความหมาย การใช้โครงสร้างบอกผล และการใช้อุปมาอุปไมย ผลการศึกษาโดยส่วนใหญ่สอดคล้องกับ Poonlarp (2009) ข้อสังเกตที่พบ คือ มีการแปลคำเน้นย้ำขยายระดับสูงสุดเป็นถ้อยคำที่หลากหลายและมักไม่ตรงตามรูปภาษา การแปลจึงขัดแย้งด้วยคำที่อยู่ในวงมโนทัศน์ที่แตกต่างกัน นอกจากนั้น ถ้อยคำภาษาแปลที่พบยังสะท้อนกระบวนการทางปริธาน คือ อุปลักษณ์และนามนัย โดยถ้อยคำแสดงการเน้นย้ำ ในภาษาไทยสะท้อนอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ที่แฝงการคิดเชิงนามนัยจากเหตุไปสู่ผล อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ศึกษาจากข้อมูลที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงควรมีการศึกษาจากคลังข้อมูลแปลอื่น ๆ หรือศึกษาการแปลคำเน้นย้ำอื่น ๆ เพื่อให้เห็นภาพรวมของคำเน้นย้ำในภาษาไทยชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนั้น งานวิจัยนี้เน้นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อแสดงให้เห็นปรากฏการณ์ทางภาษาเท่านั้น หากมีการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณด้วยสถิติน่าจะช่วยให้เห็นแนวโน้มของการเลือกใช้ภาษาแปลได้ดียิ่งขึ้น เพราะความถี่ของรูปภาษาแปลที่ปรากฏจากคลังข้อมูลภาษาจะช่วยให้ผู้แปลตัดสินใจเลือกคำแปลที่ความถี่มากที่สุดก่อนจากคำแปลหลาย ๆ คำที่เป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าถ้อยคำภาษาแปลสามารถนำมาใช้ศึกษาตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริธานเพื่อสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเน้นย้ำในภาษา และข้อมูลจากการแปลยังสามารถนำไปใช้วิเคราะห์ระบบไวยากรณ์และความหมายของคำเน้นย้ำในภาษานั้น ๆ ในอนาคตได้เช่นกัน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณกองบรรณาธิการวารสารและผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการตีพิมพ์บทความวิจัยนี้ และขอขอบคุณ อ.ดร.วรรณภา สรรพสิทธิ์ ที่ให้ข้อสังเกตที่น่าสนใจในภาษาไทย

References

- Allerton, D. J. (1987). English intensifiers and their idiosyncrasies. In R. Steele, & T. Threadgold (Eds.), *Language topics: Essays in honour of Michael Halliday* (pp. 215-231). Amsterdam: John Benjamins.

- Alsharr, A. (2017). *A corpus-based study of amplifiers in American English*. Magister Thesis, Gothenburg University, Sweden.
- Athannasiadou, A. (2007). On the subjectivity of intensifiers. *Language Science*, 29(4), 554-565.
- Attanatho, P. (2001). The diacritic “Mai-Yamok” and translation. *Journal of Letters*, 30(2), 42-61.
- Barcelona, A. (Ed.). (2000). *Metaphor and metonymy at the crossroads: A cognitive perspective*. Mouton de Gruyter.
- Biber, D., Johansson, S., Leech, G., Conrad, S., & Finegan, E. (1999). *Longman grammar of spoken and written English*. London: Longman.
- Bradley, D. B. (1873/1971). *Dictionary of the Siamese language*. Bangkok: Kurusapa Business Organization.
- Bunsorn, M., & Poonlarp, T. (2019). The translation of Thai standard amplifiers into English. *Journal of Pan-Pacific Association of Applied Linguistics*, 23(1), 59-83.
- Costa, M. (2017). Augmentatives in Italian and German: From contrastive analysis to translation. In M. Napoli, M. Ravetto (eds.), *Exploring Intensification: Synchronic, Diachronic and Cross-linguistic Perspectives*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- De Klerk, V. (2005). Expressing levels of intensity in Xhosa English. *English Worldwide*, 26(1), 77-95.
- Eriksson, S. (2013). *Maximizers - completely complex adverbs*. Växjö: Linnaeus University Press.
- Haas, M. (1946). Techniques of Intensifying in Thai. *Word*, 2, 127-130.
- Iwasaki, S., & Ingkaphirom, P. (2005). *A reference grammar of Thai*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jing-Schmidt, Z. (2007). Negativity bias in language: A cognitive affective model of emotive intensifiers. *Cognitive Linguistics*, 18(3), 417-443.
- Kennedy, G. (2003). Amplifier collocations in the British National Corpus: Implications for English language teaching. *TESOL Quarterly*, 37(3), 467-48.
- King, K. (2016). *Intensifiers and image schemas: Schema type determines intensifier type*. Paper Presented at Linguistic Society of America, Washington D.C., The United States of America.
- Kövecses, Z. (2000). *Metaphor and emotion: Language, culture, and body in human feeling*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor: A practical introduction*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press.
- Kullavanijaya, P. (1997). Verb intensifying devices in Bangkok Thai. In A.S. Abramson (Ed.), *Southeast Asian Linguistic Studies in Honour of Vichin Panupong* (pp.147-152). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Larson, M. (1998). *Meaning-based translation: A guide to cross-language equivalence*. London: University Press of America.
- Lorenz, G. (2002). Really worthwhile or not really significant? A corpus-based approach to the delexicalization and grammaticalization of intensifiers in modern English. In I. Wischer (ed.), *New Reflections on Grammaticalization*, pp. 143-161. Philadelphia: John Benjamins.
- Mallikamas, P., & Aroonmanakul, W. (2003). *Impacts of specialized English corpora on translators' comprehension and production skills*. Bangkok: Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- McManus, J. (2012). *English degree modifiers: A diachronic corpus-based study of the maximizer class*. Doctoral Dissertation. University of Liverpool.
- Panthumetha, N. (2011). *Waiyakorn Thai*. [Thai grammar]. 6th ed. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
- Peyasantiwong, P. (1981). *A study of final particles in conversational Thai*. Ann Arbor: University Microfilms International.

- Pintarić, P. A. & Frleta, Z. (2014). Upward intensifiers in the English, German, and Croatian language. *Vestnik za tuje jezike. Journal for Foreign Languages*, 6, 31-48.
- Poonlarp, T. (2009). *The transfer of expressive meaning in the translation of English intensifiers into Thai*. Doctoral Dissertation. Ph.D. in Philosophy, Chulalongkorn University, Thailand.
- Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G., & Svartvik, J. (1985). *A comprehensive grammar of the English language*. London: Pearson Longman.
- Radden, G., & Kövecses, Z. (1999). Towards a theory of metonymy. In K.-U. Panther, & G. Radden (Eds.), *Metonymy in Language and Thought*. Amsterdam: John Benjamins, 17-60.
- Sapphasit, W. (2019). *The development of the word /lvvy/ in Thai*. Doctoral Dissertation, Ph.D. in Thai, Chulalongkorn University, Thailand. (In Thai)
- Seiler, H. (1991). *The dimension of oppositeness: Universal and typological aspects*. Köln: Akup.
- Wachter, A. R. (2012). *Semantic prosody and intensifier variation in academic speech*. Master Thesis. University of Michigan, Athens, Georgia.
- Xiao, R. Z., & Tao, H. (2007). A corpus-based sociolinguistic study of amplifiers in British English. *Sociolinguistic Studies*, 1(2), 241-273.
- Yuttapongtada, M. (2017). Intensifier as changed from the impolite word in Thai. *International Scholarly and Scientific Research & Innovation*, 11(4), 1057-1064.